

végigverekedett már ezideig is. A selejtes, rikító olajnyomatokat és eredeti mázolásokat levetni a polgári otthon falairól és helyébe akasztani a művészi reprodukciót. Ez a háború; minden a régi helyébe

függesztett „Könyves Kálmán“-féle kép. hódított terület. S hála a magyar intelligencia fogékony-ságának esztendőről-esztendőre nagyobb a jóízlés számára birtokba vett mező.

MŰVÉSZETI KRÓNKA.

□ A képzőművészeti kiállítások rendezése, ritka lendületet vett az utóbbi időkben. Az egész ország soha annyi képműveletet nem látott, mint amennyit csak Budapesten a közel múltban és mostanában láthattunk.

□ Szó sincs róla, a kultura rohamos előrehaladásának eklatáns bizonyítéka ez!...

□ A magyar képzőművészet legnagyobb és legértékesebb sikerét ezuttal Romában aratta, a külföldi kritika osztatlan elismerése mellett. Az olasz sajtó nagy cikkekben foglalkozik a magyar pavillonnal. És mint a „Giornale D'Italia" írja: „nemsokkal ezelőtt csak a magyar zenét ismerték, most már magyar festészetről is beszélhetünk, aminek hírét legitimálta most egész Európa". Végeredményében a kritikák java része azt konstatálja, hogy a magyar kiállítás sokkal érdekesebb, mint sok más nemzeté, így pld. az angolnál is.

□ Második nagyobb esemény a „tavaszi jubileus tárlat" megnyitása, a Múcsarnokban. (Mily dicsőséges előrevonulása a „haladásnak", hogy az 50 év előtti száz társulati tag, jelenleg 7000-re szaporodott, — az ezer forintos budget — 138 ezer forintosra.) A tárlatot, mint már szokás, a kultuszminiszter jelenlétében nyitották meg, ünnepség keretében. A kiállított körülbelül 570 műtárgy magas színvonalát, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy első mestereink közül sokan szerepelnek. Így pld. Benczúr Gy., László Fülöp, Zemplényi Tivadar, hatalmas méretű képével, a „Keresztőllevétel", Dudits Andor, klaszszikus nivóu tájképeivel, Vastagh Géza, Knopp Imre, Katona Sándor, Tull Ödön, Poll Hugó stb, mind, mind első kvalitásu mesterei a magyar festészetnek. A kiállításon minden irány, minden ága képviselve van. A történeti festészetet, ezuttal Udvargy Géza és Körösfői képviselik. A szobrászat, ha számban nem is a téli-tárlat mennyiségével tűntet, de viszont jó művészek értékes művei szerepelnek. Margó Ede, József főherceg mellszobrát, Radnai Béla, gróf Leiningen emlékmű mintáját állította ki; Markup Béla genre, Gách István Krisztus és Gárdos

Aladár szobrai, mind élénken tanuskodnak mestereiknek erős plasztikai érzéséről.

□ □

□ Különlegességénél fogva, érdekes kiállítás nyílt meg a Könyves-Kálmán szalonjában, „Női arcképek" címen. A legkiválóbb és legismertebb magyar művészekről látunk egy vagy két szép női arcot megörökítve.

□ Mindenesetre érdekes már azon szempontból is e kollekció, hogy láthatjuk, művészeink miképp tolmácsolják a „női bájat" festményeiken, úgy az igazságában mint az egyéni felfogásban. Lotz, Székely, Benczúr, László, Knopp, Katona, oly előkelő nevek a művészetben, melyek már magukban is biztosítják a sikert.

□ Ha kissé csiga lassúságban is, de azért elvitathatatlán biztossággal foglalja el azt a teret a grafika már nálunk is, mely méltán megilleti őt a képzőművészetben. Míg nálunk — sajnos — vajmi kevés szó esik a grafikáról, addig a külföldön, kiváló rajzoló és karcoló művészek, azaz „grafikusok", egyre másra érik el sikereiket nem csak erkölcsi, hanem az anyagi téren is. A Nemzeti Szalonban 70 művész vagy 450 műtárggyal szerepel. Tekintve e dús anyagot, azt hisszük, nem volt nehéz feladat a „díjak" kiosztása sem.

□ Aiglón (Sassy Attila Vadász) és Barta ezuttal szénrajzokkal, Berkes meglepően szép vízfestményekkel szerepel. Gyönyörűek Háy tájrajzai (ceruza), Freeskay, Major és Poll pastelljei, Tull Ödön és Vida Árpád vízfestményei. Székely karcjai, stbiek mind mind harcolva e művészeti ág népszerűsítéseért, egyúttal bizonyítva az ily speciális tárlat létjogosultságát.

□ □

□ Kézdi Kovács László gyűjteményes kiállítását Nagyváradra is elvitték, ahol Bihar vármegye székházának dísztermében állították ki, Szenes Fülöp

pompás arc és genre kollekciójával együtt. A kiállítás védnökségét, gróf Tisza István vállalta. A tárlat a közönség körében rendkívüli tetszéssel találkozott.

□ □

□ Kubinyi Sándor a müncheni „Nickel”-féle kiállítási helyiségben mutatta be alkotásait, melyekről az ottani lapok elismerőleg emlékeztek meg. A „Münchener Zeitung” szerint, az ő művészete, technikailag is csodálatosan érett művészetté fejlődött. Raffinált nyomású linoleum-metszete, a fametszetéhez hasonló technikájával eddig nem is ismert hatásokat volt képes elérni.

□ □

□ A Nemzeti Szalon 47-ik vidéki kiállítását, Székesfehérváron rendezte. A tárlat erkölcsi és anyagi eredménye, minden tekintetben megelégedésre szolgálhat, mert Székesfehérvár intelligens közönségén kívül a megye előkelő társadalma is kivette részét, a kiállítás sikerének előmozdításán. Különös elismerés illeti gróf Széchenyi Viktor főispán védnököt, ki Szűcs Jenő alispán és Saára Gyula polgármester végrehajtó-bizottsági elnökökkel karöltve fáradozott, e kulturmunka létrehozásán.

□ □

□ A Képzőművészeti Társulat, Bruck Lajosnak, a nemrég elhunyt festőművésznek művészi hagyatékát ősszel állítja ki a Múcsarnokban. Klotild főhercegasszony már most megszerezte e hagyatékából azokat az arképtanulmányokat, melyek az Orleansi hercegné, Turn-Taxis és Erzsébet hercegnő képeihez készültek.

□ □

□ Magyarország legeslegelső képzőművészeti társasága, amely már oly sok elismerést szerzett a külföldön is, az „Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat” fennállásának ötvenedik esztendejét nagy ünnepi ülés keretében ünnepelte meg. A zsufolásig előkelő közönséggel megtelt múcsarnokban ott volt társadalmunk színe java.

□ Az ünnepi közgyűlést báró Forster Gyula főrend, a társulat alelnökének beszéde nyitotta meg.

□ „Hálával tartozik a nemzet művészeinek, kik a géniusznak áldoznak és a magyar nemzeti kultúra erősítésével és terjesztésével a magyar nemzeti állam alapjait erősítik. Ma a művészetben forrongással, átalakulási áramlattal találkozunk. Mintha bölcsőjéből akarna újból kikelni az, ami számos ezeréves multra

tekint vissza. Új irányok kelnek életre. Ki tudja melyiké lesz a győzelem. Egyet tudunk, azt, hogy a győzelem azé az irányé lesz, mely leghivebben fejezi ki az embert, minden megnyilatkozásaiban, vágyaiban, törekvéseiben, leghivebben lelkét, szellemét, azt, ami magából az emberből az őt környező természetből indul ki és amely eként kifejezésre juttatja a mi nemzeti jellegünket és alapját rakja a mi sajátos nemzeti művészetünknek.

□ A mai ünnep azonban nemcsak a művészeknek szól, hanem a társadalomnak is. A némaság nehéz esztendeiben ki élesztgette művészetünk pislogó mécsesét? A társadalom nehéz viszonyok között — az államhatárolomnak nem örökdő, buzdító tekintete alatt, hanem az általa támasztott akadályok ellenére — alapította meg ezt a társulatot, hogy a hazai képzőművészetet felkarolja, szellemi és anyagi érdekeit előmozdítsa, a műizlést nemesítse és a művészetet terjessze.

□ A társadalom nyújtja az éltető erőt a művészetnek és ha a műizlés fejlesztése által a társadalomban a műszeretet, a művészetek pártolása oly széles körökben terjedt el, hogy az ma művészetünk fejlődésének hatalmas tényezője, ebben — szerénytelenség nélkül mondhatjuk ezt — társulatunk fennállásának ötvenedik évfordulóján — méltánylásra érdemes része ezen társulatnak van.”

□ Utána Körösfői Kriesch Aladár festőművész, magas irodalmi színvonalu beszédet mondott Székely Bertalanról. Majd a választmány javaslatára Madarász Viktort a magyar festőművészet nesztorját a társulat tiszteletbeli tagjává megválasztotta, közfelkiáltással.

□ □

□ Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat is megtartotta ezidei rendes közgyűlését. E közgyűlés ezuttal a rendesnél jóval nagyobb hullámokat vert fel, mert tagjainak egyik művész csoportja, a társulat ügyének vezetésében szerepet és jogos érvényesülést keresve, erre a közgyűlési választásokat szerették volna felhasználni. Alpár Ignác alelnök ismert szokás szerint utalt arra, hogy úgy mint eddig(?) a rendelkezésére álló eszközök keretén belül igyekszik feladatainak megfelelni, ami igazán nem nehéz feladat. A költségvetéshez hozzászóltott Vágó József és temperamentumos, de igaz hangú kritikát gyakorolva támadta a társulatot. Málnai Béla hasonló értelmű felszólalása után szokás szerint a költségvetést a közgyűlés elfogadta. A választások persze a „lista” győzelmével végződtek.

□ □

□ A rövid idővel ezelőtt — Budapesten — megalakult Uriklub igazgatósága átíratot intézett a képzőművészeti társulathoz, tudatva, hogy a klub 2000 koronával belép a társulat pártfogó tagjai közé. Az átírat, megemlíti a magy. képzőművészeti Társulat jubileumát is, írva: „A Magyar Kulturának nagy ünnepe ez. Kell, hogy a hivatalos Magyarország mellett a magyar társadalomnak is minden tényezője önön erejéhez és körülményeihez mérten ezen kulturális ünnepből a maga részét kivegye; további megerősítésében, fejlődésében minden erővel támogassa ezen intézményt, mely egy elmúlt félszázadon át a magyar kulturának legelső vezetője, terjesztője és istápoló anyja volt”

□ □

□ A székesfővárosi tanács elhatározta, hogy leányiskolái részére nagyobb mennyiségű népművészeti himzéseket vásárol, hogy azokat az osztályok falain keretekben elhelyezze. Ezzel a tanács a magyar népi művészet formakincsét akarja belevinni a kézimunka-tanításban.

□ □

□ Ez év május havában lesz kétszázéves fordulója annak, hogy a szatmári békekötéssel a „kuruc világot” befejezték, a szomorú majthenyi fegyverletétel előtt. Ferenczy Lajos hírlapíró kutatásai alapján a szatmári békének aláírási helyét a báró Vécsey, Deák-terepen lévő palotájában megtalálta. T. i. a szatmári várnak itt volt az ugynevezett profunt háza, hol többnapos tárgyalások után békét kötött Károlyi, a császári hadak vezérével. E helyet most emléktáblával örökítik meg, és ennek tervét Papp Aurél már elkészítette.

□ □

□ A szolnoki Damjanich szobor készen van carrarai márványba faragva. A nagy hős Damjanich szobrát, a szolnoki várnak a Zagyvára néző helyére szeretnék felállítani. Nagy baj előtt állanak ezért. A szolnoki Zagyvahid t. i. csak öt tonnás horderejű, tehát nem vihetik át a várba a sokkal nagyobb súlyú márványtömeget. Most aztán úgy akarnak ezen segíteni, hogy a szállító kocsit a szolnoki nagy állomásról kitolatják Szajol-ig és onnan szállítják az egy kilométer távolságra eső helyre a szobrot — az országuton.

□ □

□ A pozsonyi Petőfi-szobor leleplezése, megfelelő ünnepségek keretében, ez év július 30-ára lett kitűzve, mert Petőfi halálának évfordulója ez időre esik.

□ □

□ Budapest szobrainak őrzéséről és jókarban tartásáról — papíron — a törvényhatóság gondoskodik. Őszintén szólva, ezidőig tehát vajmi keveset törődtek az emlékművek fentartásával, és szobrainkat fekete szurkos korompatina és rozsdaréteg lepte be. Bárczy István polgármester ezt helyrehozandó, megvizsgáltatta szakértőkkel a szobrokat. A tavaszi kerti munkálatokkal egyidejűleg megkezdették a szoborművek takarítását, surolását és csinosítását. József főherceg nádornak szobrát, máris rendbe hozták, és legközelebb, az emlékmű alakját arccal a Fürdő-utca felé fordítják.

□ □

□ Egerváry Ágost festőművésznek Konstantinápolyt ábrázoló 27 festményét, a közoktatásügyi kormány megvásárolta, s a festményeket megőrzés végett a Keleti Akadémiának adta át.

□ □

□ Beer József a Szépművészeti Múzeum képresztaurátora, tanulságos előadást tartott nemrégiben, a képek ápolásáról. „A régi megrongálódott mesterművek helyreállításánál leghelyesebbnek tartja a Pettenkofen tanár által követett eljárást. Ezen eljárás szigorúan a százados alkotások megtartására, korántsem a felújítására szorítkozik, úgy hogy a restauráció alatt a képek sem anyagukban, sem pedig színeli összhangjukban semmi változást nem szenvednek, hanem pusztán csak felfrissülnek”. Ezt az eljárást követi ő is a Szépművészeti Múzeum mesterműveinek a restaurálásánál. Az előadást a hallgatóság tetszéssel honorálta.

□ □

□ A Berlinben élő Paczka Ferenc festőművész, nagy kitüntetésben részesült. A berlini művészegyesület nagy kiállításának zsürijébe és bizottságába beválasztotta. Külföldi művész nem igen részesült még ily kitüntetésben — kollegái részéről — a sovinszta német fővárosban.

□ □

□ A Ráth György-muzeumban, a múlt napokban tartotta meg „A z Éremkedvelők Egyesülete”, ez

évi közgyűlését. Gróf Teleki Sándor üdvözlése után Herzfelder Gábor adta elő az elmúlt év jelentését.

□ Gohl Ödön, báró Hatvany Károly, Telcs Ede, Sziklay Jenő választmányi tagok a közgyűlés által újra megválasztottak. Végül pedig Dr. Csermelyi Sándor tartott érdekes előadást a Ráth György-muzeumban látható emlék-érmeokről.

□ □

□ A nemrég elhunyt Kainz József wieni színművész hátrahagyott műgyűjteményének egyik legértékesebb tárgya volt a Van Dyck-nak tulajdonított kép, amely állítólag I. Károly angol királyt ábrázolja.

A lezajlott híres árverésen 16.500 márkáért kelt el e festmény.

□ □

□ Munkácsy Mihálynak a festőművészet nagymesterének, a kerepesi temetőben levő sírját, marandó művészi emlékekkel jelölik meg. Az emléket, az orsz. magy. Képzőművészeti Társulat megbízásából Telcs Ede mintázta. A síremlék június hó első felében, kőbe faragva, teljesen készen lesz, és még június havában kegyeletos ünnepély keretében, amelyre a művész özvegye is hazajön, fogják leleplezni és átadni rendeltetésének.

B.

KÉZDI KOVÁCS LÁSZLÓ A MŰTEREMBEN